

KANNANOTTO 26.5.2010

Vapaa julkaistavaksi heti

Ministeri Häkämies kieltää olemattoman keskustelun

VR-konsernin hallitus on päättänyt rahoittaa eräiden rataosien perusparannusta ratatöiden pysähtymisen estämiseksi. Toimitusjohtaja Mikael Aron mukaan Suomella ei ole varaa lykätä näitä hankkeita ja omistajaohjauksesta vastaavan ministeri Jyri Häkämiehen mukaan VR:n päätös on ”haasteellisessa tilanteessa” ainoa mahdollinen. Ministeri myös korostaa, että kyseessä on kertaluonteinen rahoituspäätös, josta ei saa tulla pysyvää käytäntöä. Lisäksi ”on viimeistään nyt syytä lopettaa keskustelu henkilöliikenteen kilpailun avaamisesta ja antaa VR:lle ja sen henkilöstölle jo päätetty 10 vuoden työrauha”.

Huoli rataverkon kunnosta on enemmän kuin aiheellinen, mutta asioiden hoitotapa on väärä. Oppia ainosta mahdollisesta ratkaisusta on ennenkin käytetty keskustelun tukahduttajana, koska viimeksi kansakuntamme on ollut todellisen pakon edessä talvisodan alettua. Valtio voisi esimerkiksi kantaa vastuunsa rataverkon ylläpitäjänä eikä vedota ”haasteellisen tilanteen kertaluonteisiin rahoituspäätöksiin”. Ministeri Häkämiehen hillitsemää ”keskustelua” ei myöskään ole ollut olemassa, koska VR-Yhtymälle myönnettiin tosiasiallinen henkilöjunaliikenteen monopoli jo joulukuussa 2009 kilpailutusta pohtivan työryhmän julkaistessa mietintönsä vasta tämän vuoden toukokuussa.

Henkilöjunaliikenteen markkinaosuus on pysynyt ainakin vuodesta 1990 lähtien liki kymmenyksen tarkkuudella samana¹. Aikakausi kattaa sekä rautateiden liikelaitos- että osakeyhtiövaihetta, joten yhden operaattorin järjestelmä on jo osoittanut heikkoutensa. Samasta taulukosta voidaan havaita henkilöautoliikenteen kasvattaneen markkinaosuuttaan, joten joukkoliikenteellä on suuria kasvun mahdollisuuksia. Nämä mahdollisuudet jätetään nyt kymmeneksi vuodeksi käyttämättä ilman kunnollista keskustelua.

Ruotsissa henkilöjunaliikenteen suhteellinen markkinaosuus on suomalaista korkeampi, vaikka läntisessä naapurissammekin on harva asutus, pitkät välimatkat ja enimmäkseen yksiraitainen rataverkko. Myönnetty lisäaika henkilöjunaliikenteen nykyjärjestelmälle merkitsee myös sen tunnustamista, että olemme kansakuntana Ruotsia vähälahjaisempi. Tämä tuskin pitää paikkansa.

Rahoitusratkaisu on myös itsekäs, vaikka se toiselta näyttää: VR-Rata Oy voittaa ainakin osan perusparannusurakoista itselleen ja saa siten ”rahat takaisin”. Mutta milloin rautatiematkustajat ja veronmaksajat saavat rahansa takaisin? Kun kerran meidän kaikkien omistamassa VR-Yhtymässä on ”löysää rahaa”, valtiomme voisi nostaa osinkoja eikä lainata yhtiön taseessa olevia voittovaroja. Rataverkon avaamisesta henkilöliikenteen kilpailulle onkin keskusteltava nyt eikä aikojen päästä, mikäli edustamme länsimaista demokratiakäsitystä.

Suomen Rautatiematkustajat ry

Kemijärvi

www.rautatiematkustajat.fi

Lisätietoja:

puheenjohtaja Kalevi Kämäräinen

040 – 551 6991, kalevi.kamarainen@pp.inet.fi

¹ <http://www.lvm.fi/files/1708.pdf> (s. 17)